

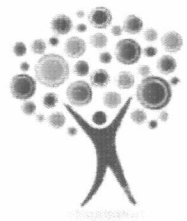
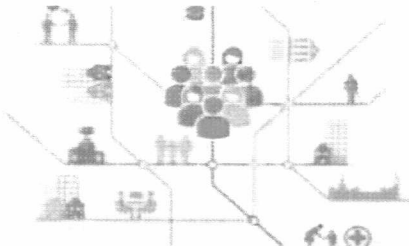
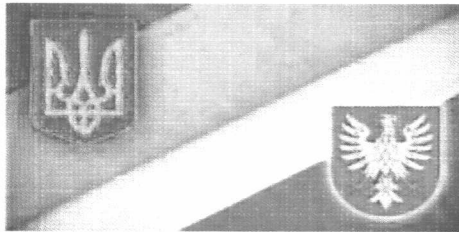
Uniwersytet
ŁÓDZKI

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
відео-конференції

«МІСТО ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ
І РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ:
УКРАЇНСЬКІ ТА ПОЛЬСЬКІ ВІЗІЇ»

20-21 квітня 2018 р.

Чернівецька обласна рада
Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Інститут соціології НАН України
Відділення релігієзнавства Інституту філософії
імені Г.С. Сковороди НАН України
Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка
Лодзький Університет (Польща, Лодзь)
Слов'янський університет штату Вашингтон (США)
Університет Пауля Валері (м. Монпельє, Франція)
ГО «Квадрівум»
Українська Церква Християн Віри Євангельської
Буковинська конференція Церкви Адвентистів Сьомого Дня в Україні

МІСТО ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ: УКРАЇНСЬКІ ТА ПОЛЬСЬКІ ВІЗІЇ

**Матеріали міжнародної
науково-практичної відео-конференції
20-21 квітня 2018 року**

м. Чернівці

Чернівці
Чернівецький національний університет
2018

Рецензенти

Туленков М.В. – доктор соціологічних наук, професор

Бурдяк В.І. – доктор політичних наук, професор

Филипович Л.О. – доктор філософських наук, професор

Нікіфоров П.О. – доктор економічних наук, професор

Редколегія

Балух В.О. – доктор історичних наук, професор

Докаш В.І. – доктор філософських наук, професор

Лопатинський Ю.М. – доктор економічних наук, професор

Шкрібляк М.В. – доктор філософських наук, доцент

Рупташ О.В. – доктор філософських наук, доцент

Яремчук С.С. – кандидат історичних наук, доцент

Медіна Т.В. – кандидат соціологічних наук, доцент

Ципко С.Ю. – кандидат соціологічних наук, доцент

Гнатчук О.С. – кандидат історичних наук, доцент

Пержун В.В. – кандидат соціологічних наук, асистент

М 656 **Місто як простір формування і реалізації соціального капіталу: українські та польські візії** : матеріали Міжн. наук.-практ. відео-конф. 20-21 квітня 2018 р. / за заг. ред. проф. Докаша В.І. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 376 с.

У збірник матеріалів включено тексти доповідей та тез, підготовлені до Міжнародної науково-практичної відео-конференції «Місто як простір формування і реалізації соціального капіталу: українські та польські візії». У матеріалах конференції досліджено соціальний капітал як ресурс, що використовується для розвитку економічних, соціальних, політичних та інших цілей. Проаналізовано його ціннісний та людиномірний потенціал як ресурсний механізм для позначення соціальних зв'язків формування групової солідарності і взаємної довіри для розвитку суспільства та соціалізації особистості. Висвітлено організаційні і мобілізаційні можливості соціальної згуртованості та соціальної взаємодопомоги, які концентрує місто як базисний елемент і механізм трансформації соціуму та розвитку людського капіталу.

Для науковців, викладачів, практиків, богословів, аспірантів та студентів, усіх тих, хто цікавиться проблемами ресурсного потенціалу соціального капіталу та його ролі у розвитку суспільства і особистості.

УДК [316.334.56+338](477+438-21)

Матеріали видано за матеріальної підтримки Чернівецької біблійної семінарії Української Церкви Християн Віри Євангельської та Буковинської конференції Церкви Адвентистів Сьомого Дня в Україні

© Шестакова Катерина
(м. Чернівці, Україна)

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ПОГРАНИЧЧЯ У КОНТЕКСТІ ЕТНІЧНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ЧЕРНІВЦІ)

Близькість українсько-румунського кордону – один з чинників формування соціальної свідомості мешканців Чернівців. Контакти з румунською культурою впливають на сучасні характеристики буковинців. Падіння «залізної завіси» у 1991 році прискорило інтенсифікацію контактів, особливо торгівельних, у приграничних районах області. Мешканці Чернівців почали їздити за кордон. Таким чином, зросли шанси змінити характер українсько-румунських відносин в різних галузях (науці, культурі, бізнесі, освіті тощо). Варто підкреслити, що початок 1990-х років став вкрай важким для інфраструктури області. Високий рівень безробіття, трудова міграція сприяли розвиткові тіньової економіки в області. Велика кількість мешканців обласного центру розпочали власний бізнес, що сьогодні становить джерело прибутків у регіоні.

Зрозуміти природу соціальних процесів на Буковині можна у контексті концепції пограниччя, яка сформувалася у польській соціологічній традиції. Підхід дає можливість подивитися на регіон у контексті соціального простору, визити досліджуваний терен як пограниччя культур, ставосів, держав, спільнот, традицій, норм та цінностей. Це пов'язане з тим, що багато досліджень на польсько-українському пограниччі здійснені саме польськими соціологами, які в переважній мірі спираються на концепції символічного інтераціоналізму, вважаючи, що такий тип соціального зв'язку пояснює динамізм та контекстність етнічної ідентифікації, її ситуативність.

Необхідно також підкреслити багатоплановість пограниччя як соціологічного поняття, що дозволяє включити в його межі соціально-економічні, політичні, а головним чином – культурні площини. Адже історична зумовленість нинішнього державного кордону між Україною та Румунією, який неодноразово змінювався, тягнув за собою зміну зовнішніх факторів. Саме вони безпосередньо впливали на міжетнічні стосунки в регіоні. Пограничний статус регіону, особливо у символічному розумінні, обумовлює спроби відокремити об'єктивні та суб'єктивні критерії самоідентифікації. Однак щоб зрозуміти це, слід звернутися до дискусії про вибір між нормативною та феноменологічною парадигмами «етнічності».

Полеміка щодо пріоритету цих методологічних площин схиляє нас до думки об'єднати, певним чином інтегрувати наявні концепції. Пов'язуючи ідентифікаційні процеси з конкретним етносоціальним контекстом, а саме українсько-румунським пограниччям, ми бачимо, що в умовах поліетнічності можна спостерігати «примордіалізм» етнічності, коли етнічна приналежність визначена походженням, родинним оточенням. Водночас ми спостерігаємо ситуативність цього явища, викликану, наприклад, шляхом вибору між приналежністю до батька-поляка чи матері-українки. Втім, це тільки один з прикладів, і метою аналізу не є вивчення етнічної самоідентифікації осіб з змішаних шлюбів. Однак, при дослідженні етнічного аспекту соціальної ідентифікації групи слід констатувати, що етнічність, а разом з тим етнічна самоідентифікація, часто носить ситуативний інструментальний характер. Це підтверджує і той факт, що для одних людей етнічна приналежність може бути в цілому значимою частиною їх соціальної ідентичності, а для інших – знаходитись на периферії їх потреб, почуттів, уявлень.

Пограниччя, на нашу думку, виступає чинником так званої травматичної ідентичності (за визначенням П. Штомпки). Її дослідник виводить з суспільної травми, яка за своїм характером може бути як суб'єктивною, так і об'єктивною. Серед видів суспільної травми виділяють біологічну, демографічну та культурну травми. В свою чергу суспільна травма формує у людини травматичну ідентичність, яку люди намагаються подолати за допомогою різного роду поведінкових стратегій, у т.ч. за рахунок мобілізації або економічного капіталу (фінансових засобів), або соціального капіталу (міжособистісних зв'язків), або культурного (знань і компетенцій). У деяких випадках наслідком суспільної травми може бути пасивне пристосування до неї, маргінальність [3, 4].

Пограниччя вочевидь було і залишається територією постійної суспільної травми, що змушує етнічні групи постійно звертатися до свого капіталу. Саме тому можна погодитися з думкою Є. Нікіторовича про те, що пограниччя є викликом для державної політики та освіти. А метою освіти повинно бути формування «людини пограниччя», людини, яка здійснює неустанні зміни в собі, входить на мисленне та дослідницьке пограниччя, пробує поглянути на домінуючу культуру збоку або з іншої точки зору. До того моменту, поки особистість не сформувала власної ідентичності, нею легко маніпулювати та маневрувати [2, с. 46]. Або, як підкреслює Г. Бабінський, пограниччя були й, вірогідно, назавжди залишаться теренами суперництва за домінування культур [3, с. 70]. Таке суперництво не повинно приводити до конфліктів, однак, тим не менше, воно наявне.

Література

1. Babiński G. Pogranicza stare i nowe. Ciągłość i zmiana procesów społecznych // Pogranicza etniczne w Europie. Harmonia i konflikty / Pod red. K.Krzysztofka, A.Sadowskiego. – Białystok, 2001.

2. Nikitorowicz J. Pogranicze, tożsamość, edukacja międzykulturowa. – Białystok, 1995.
3. Штомпка П. Культурная травма в посткоммунистическом обществе // Социальные исследования. – 2001. – №2.
4. Штомпка П. Социальное изменение как травма // Социальные исследования. – 2001. – №1.